

ali pa druge. Iz tega je razvidno, da nismo tako zapuščeni in osamljeni, kakor bi kdo sodil po vspehu vsega prizadevanja.

Ali oglejmo si delovanje društev naših, in videli bomo, da se ne zgodi vse, kar bi se zgoditi moglo in moralo, da se nas je toraj lotila nekaka malomarnost, popustljivost. Ker nismo s prvim skokom dosegli tega, kar smo naskočili, jela se nas je prijemati nalezljiva bolezen, obupnost imenovana, in to naprej v političnih zadevah. „Slovenija“, društvo za branbo narodnih pravic, ki je skonca jako marljivo bilo, vodilo vsakovrstne volitve z izdatnim vspehom, po mesečnih shodih gojilo narodno zavest v udih svojih, že več mescev mirno spava, davno že ni dala glasu od sebe. Ali ni več predmetov, ki bi se dali obravnavati pri shodih, nima dragi narod naš nobenih potreb več? Ali se nam ni o ničem pritožiti, ničesar nam želeti? Vsak vé, kako koristni so shodi, kjer se pretresajo in razgovarjajo občne zadeve. Tabori so nam zdaj prepovedani, toraj moremo shajati se le po društvih in ediniti svoje misli le po društvenih shodih. Zakaj takih shodov ni več, ali vsaj tako pogosto ne, kakor so bili nekdanj, kakor bi morali z miraj biti? Kdo je tega kriv? Jaz mislim, da sem pravo zadel, ako trdim, da krivda ne leti na društveni odbor, ampak na večino udov, na občinstvo naše. Že parkrat se je namreč pokazalo, da k naznanjenemu shodu še toliko udov ni prišlo, da bi se bil mogel pričeti, zlasti takih ne, zarad katerih je bil zbor sklican. Čemu bi toraj odbor skliceval shode, če je že naprej skoro gotovo, da bo prišla le peščica udov in še ti le taki, katerim shoda skoro ne treba, namreč najbolj izobraženi.

Je še drugo, namreč „narodno politično“ društvo v Ljubljani, prav za prav od „Slovenije“ po razporu odkrehnjena veja; udje tega društva se sami imenujejo „slovensko inteligencijo“. Kako je s tem društvom? Ne za las bolje, ko s „Slovenijo“, morda še slabše. Kar se je osnovalo, imelo je komaj par shodov; izdalo je sicer tudi neko brošuro ob času najhujšega razpora, a bolje bi bilo, da bi bila še ta ostala rokopis. Za tem je popolnoma utihnilo, samo občni zbor je pretrgal njegovo spanje, ktereга bo zdaj gotovo nadaljevalo.

V Trstu zadnji čas s hvalevredno marljivostjo in naglostjo osnovano društvo „Edinost“ je po prvih shodih, pri katerih je bilo res vse živahno in se je storil marsikak koristen sklep, jelo počivati, vsaj ni nič več slišati o občnih

z venci, da se je šlo pod njimi, kakor skozi velikanska vrata. Imeli so razne napise, kakor n. pr.: „Bog poživi mnoga leta zlatomašnika očeta“, „Oče Bog naj blagoslovi vas pri zlati maši novi“ itd. Zvečer po „Ave Mariji“ bil je trg razsvitljen, gorel je tudi velik kres pri starem gradu, od koder je po vsej dolini odmeval mogočno doneči grom možnarjev, napravila se je bila serenada, pri kateri je ipavski pevski zbor prav dobro izvršil svojo nalogo. Ravno v tem času poslali ste srenja in čitalnica svoji deputaciji izraziti srčna vošila jublantu, kterima se je pridružil c. k. okr. sodnik občespoštovani g. Bric. Prišlo je bilo tudi že nekoliko ptujih gostov, nekdanjih jubilentovih duhovnih pomočnikov in župnik iz Loža g. B. Lenček. Po razsvitljavi bila je prednevna slovesnost končana.

Drugi dan na vse zgodaj se zopet zasliši med gromovitim streljanjem veselo zvonjenje, ljudstvo jelo je zapuščati svoja ležišča, komaj pa rumeno solnce izza gor prisije, je že vse mrgolelo po trgu in slehrn čutil je v svojem

zborih. Ali si je vzelo za izgled prvo omenjena društva? Ali so udje po prvem naskoku že utrujeni? (Dalje prih.)

Politika in slov. duhovščina.

(Konec.)

3. Za koga dela duhoven pri volitvah in v zborih; za koga delajo drugi? Duhoven dela in se žrtvuje za ljudstvo; med posvetnimi se pa ne more vselej to trditi; posvetni delajo mnogokrat le za-se. Zgledov se nam ne manjka, — ako le naš deželni zbor in odbor pogledamo. Za koga posvetni gospodje večkrat delajo, razvidi se tudi iz sledečega pogovora:

Nek okrajni glavvar pokliče po končani volitvi nekega župana k sebi in ga nevoljno nagovori: Zakaj ste Vi tega župnika volili, zakaj ne mene? Župan: Zato ker je volitev prosta in ker me nobeden siliti ne more, koga imam voliti! Glavar: Ali pa mar mislite, da bi jaz ne znal in ne mogel toliko za ljudstvo storiti, kot ta župnik? Župan: Tega ne mislim, ali bojim se, da bi preveč z vlado ne potegnili, ker ste od nje bolj odvisni, kakor župnik, in potreba Vam tudi ni, ker imate že tako dobro službo! Glavar: To je res; na teh goldinarjih mi pač ni ležeče, ali veste, ta reč je tako: Če sem v deželnem ali državnem zboru — no, me že zastopite — potem postanem bolj znan, in ložej na višjo stopinjo dospem! — Župan: Hvala, g. glavvar za odkritosrčno besedo, zdaj sem vesel, da sem župnika volil in ne Vas, ker sami ste povedali, da Vam je bolj mar za-se, kakor pa za ljudstvo! — Župan se prikloni in gre. G. glavvar ga pa še danes v želodcu ima! —

Da duhoven ne dela za-se, ampak za ljudstvo, se vidi iz tega, ker pri volitvah in slpoh v politiki nima nobenega dobička, ampak večidel le škodo. Duhoven, ki se s politiko peča, pri volitvah agitira itd., ima veliko potov, sitnosti in stroškov; žrtvuje svoj mir, velikokrat tudi svojo službo; pride tu in tam v zamero in mora marsiktero debelo preslišati, marsiktero grenko požreti. Čemu mu je tega treba? Ako hoče mirno in veselo in zložno živeti, mu pamet sama veleva, naj politiko pusti pri miru. Ako pa se vendar v politiko meša in pri tem toliko v nevarnost stavi, in sicer ne za sebe, ampak v prid ljudstva, čigav prijatelj je? komu se žrtvuje?

4. Duhoven pa na dalje za politiko ni le zmožen zavoljo svoje učenosti in izobra-

z venci, da se je šlo pod njimi, kakor skozi velikanska vrata. Imeli so razne napise, kakor n. pr.: „Bog poživi mnoga leta zlatomašnika očeta“, „Oče Bog naj blagoslovi vas pri zlati maši novi“ itd. Zvečer po „Ave Mariji“ bil je trg razsvitljen, gorel je tudi velik kres pri starem gradu, od koder je po vsej dolini odmeval mogočno doneči grom možnarjev, napravila se je bila serenada, pri kateri je ipavski pevski zbor prav dobro izvršil svojo nalogo. Ravno v tem času poslali ste srenja in čitalnica svoji deputaciji izraziti srčna vošila jublantu, kterima se je pridružil c. k. okr. sodnik občespoštovani g. Bric. Prišlo je bilo tudi že nekoliko ptujih gostov, nekdanjih jubilentovih duhovnih pomočnikov in župnik iz Loža g. B. Lenček. Po razsvitljavi bila je prednevna slovesnost končana.

Drugi dan na vse zgodaj se zopet zasliši med gromovitim streljanjem veselo zvonjenje, ljudstvo jelo je zapuščati svoja ležišča, komaj pa rumeno solnce izza gor prisije, je že vse mrgolelo po trgu in slehrn čutil je v svojem

ženosti, ampak tudi sposoben zavoljo svoje neodvisnosti, kakor malo kdo drug. Ako ga zavoljo agitiranja pri volitvah deželska ali pa druga gosposka preganjate, svojo culico poveže in gre; in ko bi ga tudi v luknjo vtaknili, se za njim ne joče ne žena in otroci. Pri posvetnih in posebno pri uradnikih je to vse drugače. Marsikter, sicer pošten mož in uradnik, pri volitvah zoper svoje prepričanje narodu nasproti voli, ali pa se volitve zdrži, ker se za službo boji, ker se mu žena ne otroci smilijo. Zato ne moremo sprejeti „Narodovega“ predloga, ki piše, da naj se duhovnom voliina pravica vzame v tem slučaju, ako se uradnikom tudi vzame. — Med duhovnom in uradnikom je v tem oziru neznano velik razloček. Uradnik navadno ni posestnik, in davkov ne plačuje; kar morajo župniki skoro da vsi. Uradnik je cesarski služabnik in se mora sukati na komando svojih višjih; duhovni pa dozday vendar še niso cesarski služabniki. Uradnik mora ozir imeti na svojo družino, kar duhovnemu treba ni. Če se tedaj kdo more pri volitvah in v politiki prosto in neodvisno gibati, je gotovo duhoven, in če za narod dela, kakor je naša duhovščina z malimi izjemami vselej delala, potem ravno duhoven s svojo politiko more narodu največ koristiti.

Slovenski možje! Zdaj prevdarite to in povejte, ako ni res tako! Zdaj pa tudi lahko spoznate, zakaj naši nasprotniki kričé, da duhovnov ni treba pri volitvah in v zborih, da naj se duhoven s politiko ne peča. Nasprotniki dobro vedo in čutijo, da je na deželi duhovnik včasih edini mož, ki o politiki res nekaj ve in tudi ljudem lahko razjasni. Če tedaj ljudstvo duhovna poslušá, potem je gotovo, da liberalci svoje, včasih zeló piškave in umazane robe ne bodo mogli spečati. Treba je toraj vodo skaliti, duhovne neškodljive storiti, in to se godi gotovo z ravno omenjeno parolo. — Če vam tedaj nemški ali slovenski liberalec kaj tacega reče, potem veste, kaj vam je o tem misliti in storiti! Pa so tudi res čudni ti liberalci. Ako je kje kak duhoven pri volitvah z nemškutarji potegnili ali z mladostenci, nismo nikjer brali, da bi se bil kdo čez to hudoval, zakaj se duhoven v volitve vtika; še le povzdigovali so ga in imenovali častitljivega, postavnega moža. Le ako je njim nasprotno za narod delal in volil, potem je bil fanatik, rogovilež, šuntar in kdo ve, kaj še! Res, da so se nekteri na ta trnek vjeli; posebno taki, ki so sicer do duhovna kako piko ali zamrzo

dar prinesel preč. g. Primož Peterlin*), bivši nekdanj ipavski kaplan, zdaj pa župnik pri sv. Lenartu na Gorenjskem. Za zlatomašnikom so šli drugi povabljeni gosti, za kterimi se vdere vsa druga zunaj cerkve radovedno čakajoča množica. Zlatomašnik stopivši v cerkev pozdravljen bil je s prelepo pesmijo ranjega a nepozabljivega g. G. Riharja: „Zlatomašnik, bod' pozdravljen“ itd. Slavnostni govor med sv. mašo imel je preč. dekan postojnski, g. J. Hofstetter. Omenil je vzroka slovesnosti, naštel zasluge jublanta, opominjal ga hvaležnosti do Boga, da mu je dal doživeti petdesetletnico, opominjal pa tudi vse farane k enaki hvaležnosti, ker jim je po zlatomašniku dodelil toliko dobrot. Vidilo se je, kako pobožno zbrani so bili sploh tudi pričujoči, mnogo, mnogo jih je bilo do solz ginjenih.

*) P. P je pred nekimi leti obhodil sveto deželo, ter mnogo spominkov prijatelom prinesel.

(Konec sledi.)

imeli. Duhoven ne more vsem prav dati, mora zoper nerodno, razuzdano življenje na noge stopiti, očitne pohujšljivce tudi osebno pokarati, kaj čuda potem, da nekterim ta pesem tako dopada in se jim tako dobro zdi, da morejo duhovnu oponirati, češ, zdaj boš videl, da imamo tudi mi kaj govoriti, da ne bo vedno tvoja veljala! Komu s takim ravnanjem ti kratkovidneži koristijo, ni težko uganiti. Kjer se srenjčani po tem pravilu ravnavajo, tam sami sebi največ škodujejo, pa tudi duhovnu njegov stan silno neprijeten in težaven delajo. Naj se le kdo na mestu tacega duhovna misli, kterege lastni farani pri volitvah odrivajo, prezirajo, ali mu, kakor si bodi, nasprotujejo! Pač ga mora srce boleti, če pomisli, da se je že toliko let trudil v tej srenji, da jim je še vselej na roko šel in pomagal, ali vsaj svetoval, če pomagati ni mogel, da jim je le dobro želel in se pri vsaki priložnosti za-nje potegnil — zdaj pa njegova beseda, njegov svet nič ne velja, zdaj kakemu briču več verjamejo, kakor njemu! Ali ni to strašanska nezaupnica? Ali mu ne bo tako ravnanje srca podrlo? Takemu duhovnu skoraj ni zameriti, če potem vse pusti in roke križem drži, kadar nasprotniki ljudi za nos vodijo, dobre kupčije za svojo stranko delajo, nazadnje se pa v zahvalo zapeljanim še posmehujejo. Skoraj bi duhovnom, ki morajo tako nehvaležnost trpeti, sledeči zgled v posnemo predložili:

Bil je pred kakimi 20 letmi na neki fari v hribih, daleč od mesta, star častljiv župnik. Bil je res pravi oče svojih faranov. Pri vsih priložnostih in v vsaki potrebi so se zatekali k njemu; podučeni, z dobrimi sveti in potolaženi vračali so se od njega. Je dobil kdo kako pisanje od gosposke, nesel ga je v farovž, da so ga prebrali in povedali, kaj je storiti; tudi marsiktero pisanje so sami preskrbeli, da ni bilo treba po mestu kterege iskati in drago plačevati. In ker zdravnika ni bilo blizu, so tudi v sili s homeopatičnimi zdravili pomagali. Takrat se je pa ravno prošnja za vpeljavo slovenskega jezika pri uradnih farah raznašala, da bi jo naši možje podpisovali. Tudi ta župnik je svoje ljudi k podpisovanju nagovarjal in ni drugače mislil, kakor da ga bodo ubogali in pridno podpisovali. Ali kaj se zgodi? Nobeden se ni podpisal! In zakaj ne? Nek slepar nasprotne stranke se pritepe v hribe, in ljudi straši, da bodo potem morali več plačevati, da jih bodo bolj k vojakom jemali itd., če to prošnjo podpišejo. Tako so ti ljudje pokazali, da več verjamejo in zaupajo kakšnemu pisaču iz mesta, od kterege še nikdar kake dobrote niso prejeli, kot svojemu župniku, ki jim je že toliko let očetovsko v vsih rečeh šel na roko. — To je dobrega župnika v srce zbolelo. — Očitno je faranom očital njih nezaupljivost in nehvaležnost, in nazadnje pristavil te besede: Veste, koliko sem za vas delal, k čimur nisem bil zavezan; koliko pisem sem vam prebral, koliko za vas pisaril, koliko zdravil razdal; ker pa vidim, da vsakemu pisaču več zaupate kot meni, bo pa zanaprej vse drugače. Bral vam bom še, pa le evangelij; pisal bom še, pa le v krstne, poročne in mrtvaške bukve; delil bom še zdravila, pa le za dušo!! In prav je storil ta mož, boljšega njegovi ljudje niso zaslužili. —

Da pa ne bo kdo rekel, da prav po beraško le svojo mavho hvalimo, hočemo tudi pred svojo hišo pomesti in tudi o napakah in zaprekah duhovske politike govoriti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so pri priklonu delegacij govorili z vsemi poslanci le z dr. Rechbauerjem ne, kteremu so vidno obračali hrbet. „N. W. Tagblatt“ piše, da se je to zgodilo zaradi tega, ker je dr. Rechbauer pri neki pojedini v Gradcu preslavljajal zasluge župana dr. Kienzla o razsajanju proti Don Alfonsu. Cesar so bili že po c. namestniku, baronu Kubecku, sporočili Rechbauerju, kako močno jih je žalilo, da je bil predsednik državnega zbora, ki so ga cesar tolikanj odlikovali, potegnil k tistimi, ki so odobrili rogoviljenje proti Don Alfonsu, katero so cesar smatrali, kakor da bi bilo obrnjeno proti njim samim.

V vojnem odboru ogerske delegacije je fml. Benedek sekcijski načelnik v vojnem ministerstvu rekel, da bode treba poslance poslance, o potrebi Uchatiusovih topov še le prepričati. Koller ga je zavrnil, da to bi se reklo čas tratiti, kar je Benedeka hudo zbolelo. Pa večina poslancev je njegovih misel in bode delala na to, da se od vlade zahtevani zneski za topničarstvo razdelé na več let.

Nemški naravoslovci, ki so pretekli teden zborovali v Gradcu, so pred razhodom še svoje veliko-nemške burke vganjali. Pri banketu je dvorni svetovalec Rinecker iz Würzburga napil nemškemu Gradcu. C. namestnik baron Kubeck je napitnico popravil in napil v avstrijskem Gradcu. Dr. Kozjek, Slovenec po rodu pa Velikonemec po duhu, je rekel, da nemško pa avstrijsko je vse eno in neločljivo. Kar je c. namestnika tako speklo, da je vstal in šel domov. Tudi nemška zastava, katero so gosposke tirolske prepovedale, je vihrala na zborovalnici.

V ogerski delegaciji je škof Haynald grofa Andrassyja interpeliral o vstanku na Turškem. Andrassy je rekel, da o posameznih rečih ne more govoriti, načela pa, po kterih ravna so: 1. da se ohrani evropski mir; 2. da se varujejo koristi naše; 3. da se kolikor mogoče zljajša stan kristjanov turških.

Vnanje države.

Z bojišča jugoslovanskega nimamo nič veselega poročati. Kakor se „Sl. Narodu“ 25. t. m. telegrafuje iz Kostajnice, je bil pri Pastirovem in Kaleuderi velik boj, v kterem je palo 200 Turkov. Slovenskega prostovoljca Kovačiča iz Ljubljane, sinu umrlega sluga tukajšne katoliške družbe, so kruti Turki hudo ranili, slovenski prostovoljec Mejač, tiskar iz Ljubljane ki, je bil nazadnje v tiskarni Blaznikovi, in Valentin Česen, stapa od Turkov vjeta. Slovenec Pogčnik iz Ljubljane pa je padel že v bitvi pri Velikem strugu s Pecijevo in Ostojino četo. Drugi slovenski prostovoljci v Bosni so v Kozari planini in se jako vrlo in hrabro obnašajo. Ker se bliža zima, neki dopisnik iz Zagreba svetuje, da bi jih za zdaj ne hodilo preveč na pot, ker ljudi vstajnikom ne manjka, pač pa orožja. 24. t. m. je bila poročila „Pol. Corr.“ bitva med vstajniki iz Glavskega pa Husein-pašo. Pravijo, da sta pala vodja Luka Petković in Husein-paša.

Iz Dubrovnika se poroča, da so vstajniki sklenili nadaljevati boj, če bi jim tudi Srbija in Črnagora ne hoteli pomagati.

O katoličanih bosenskih nekteri poročajo, da bolj proti nego za vstanek delajo. Za tega del jim „Obzor“ priporoča, naj se poboljšajo in vstašem pomagajo. V Ercegovini se katoličani ravno tako bojujejo s Turki, ka-

kor razkolniki, če se pa bosenski res obotavljajo, — kar pa ne verujemo, — se to katoličanstvu in papeštvu sploh ne sme očitati, kakor dela „Obzor.“ Katoličani po vsih deželah simpatizirajo z vstajniki in z obilnimi darovi podpirajo njihove begune in ranjence. Da pa papež vstaneku ne stopi na čelo in ne označuje križarske vojske proti Muhamedanom, temu se nihče ne bo čudil, ki pozna sedanje politične razmere in ki vidi, da še Ruska ki velja za pokrovitelja Jugoslovnanov, vradno vstane ne podpira. Reči pa smemo, da papež gotovo ravno tako iskreno žele kristjanom turškimi rešenja, kakor „Obzor“ ali kdor koli si bodi.

Srbski vradni častnik naznanja, da so vojaške vaje po taborih ustavljene, da noben vojak ne sme zapustiti kraja, kjer biva, če bi tudi imel popotni list.

Narodna skupština je 25. t. m. objavila svojo adresno, v kateri pravi, „da se hoče narod vzdigniti kot en mož za brambo domovine. Čas je resen, a Gospodar, ravno tako resna je volja naroda srbskega. Bratovska kri, ki se v Bosni preliva, žali naše čute in Srbom to ne more biti vse eno.“ Tudi je skupština ministru dovolila denarje, ki jih potrebuje. V Črnigori so z adresno srbsko jako zadovoljni.

Turško vlado so poslanci 3 cesarstev vprašali, zakaj vojno zbira pri Nišu? Vlada je odgovorila v neki okrožnici, da ne namerava nič hudega. Omenjeni poslanci se Turku neki tudi svetovali mej srbskih pa črnogorskih ne prestopati, kar Turke jezi in peče, kar sami najbolje vedo, da jim gre za kožo, ker jim tudi v Aziji žuga velika nevarnost. Perzija namreč je začela na turškeje meji zbirati svojo vojsko. V tem strahu je vlada vprašala perzijskega konsula, kaj to pomenja, ki je pa odgovoril, da Perzija ne namerava nič hudega. Turčija naj ta odgovor primérja z odgovorom svojim o vojni pri Nišu, pa bo vedela, pri čem da je.

Angleška ladija je Špancem vzela neko ladijo, ki je za seboj vlekla francosko barko. Ker so se španjski mornarji ustavljali, siloma hoteli prerezati vrh, s katero je bila ladija španjska privezana na angleško, je neki angleški mornar enega iz med njih ustrelil. Reč dela veliko hrupa kakor svoje dni razprtje zaradi amerikske ladije Alabama.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 26. sept. Dopis od tu v zadnji št. „Slov.“ je skoraj ves neresničen, kajti že kar se piše o svetilnicah, ni vse res, ker je 6 luči več, in so jako lepe, gorijo že ves ta teden. Dobro je ako se enmalo podreza, pa vsaka reč kar je prav. Grdo pa je dopisnik naredil s pošto, kajti da bi uradnice povsod take bile, kakor je omenjena gospica s svojim očetom vred narodna, bi bilo dobro. Ni je veselice v čitalnici, da ne bi ona se je vdeležila. Da ne zna slovensko pisati, temu nasprotuje to, ker je v šolah v slovenščini vedno prav dober red imela. Jaz sem odnje vselej, kadar sem dal slovensko pismo, slovensko prijemnico dobil. To gotovo tudi vsak drugi, ako je zahteval, ker je gospica jako vljudna; na vsak način se ji je po zadnjem dopisu huda krivica zgodila. *)

Posnemanja vredno je naše duhovenstvo, kajti že pred 14 dnevi so tukajšnji g. dekan in kaplana oznanili z lece, da bodo nabirali

*) Obžalovaje, da je prišel zadnji dopis v naš list, ponavljamo vnovič prošnjo do svojih čast. dopisnikov, naj bi, predno kako osebo, zlasti narodno, grajajo, dobro premislili, ali s tem ne škodujejo komu; mi ne poznamo razmer vseh krajev, toraj se moramo na dopisnike zanašati. Vred

